

SVJETSKI METEOROLOŠKI DAN

23. ožujka 2006.

Tema

«Mjere zaštite i ublažavanje prirodnih katastrofa».

Budi informiran/a ! Budi pripremljen/a ! Budi siguran/na !

Poruke

- ⇒ Ni jedan dio svijeta nije siguran od prirodnih nepogoda i katastrofa i nitko ne smije biti nespreman u očekivanju njihova nailaska
- ⇒ Procjenom rizika, ranim upozorenjima te mjerama zaštite i ublažavanja, mogu se znatno smanjiti katastrofalne posljedice prirodnih nepogoda (gubitak života i društveno ekonomske štete)
- ⇒ Nacionalna služba u svakoj zemlji jedini je i isključivi izvor službenih upozorenja
- ⇒ Uloga medija je od vitalne važnosti - mediji prosljeđuju upozorenja na nadolazeću nepogodu s odgovarajućim uputama za javnost
- ⇒ Vrijeme ne poznaje granice pa nacionalne službe na svjetskoj razini usko surađuju.

Činjenice - svijet

- ⇒ Devet od 10 svih prirodnih katastrofa odnose se na vrijeme, klimu i vode
- ⇒ Broj ljudskih žrtava i ekonomski gubici u neprestanom su porastu
- ⇒ Međunarodna grupa za klimatske promjene (IPCC) utvrdila je da su klimatske promjene najvjerojatnije rezultat djelovanja ljudskih aktivnosti
- ⇒ Klimatske promjene rezultiraju sve većim i učestalijim poplavama i sušama, olujnim vjetrovima, toplim i hladnim prodorima zraka. U vezi s

tim očekuje se manjak vode i problemi s njenom kvalitetom u područjima svijeta gdje je voda rijetka

- ⇒ Srednja globalna temperatura od 1860. godine porasla je za 0,6 - 0,7 oC
- ⇒ Posljednje godine su među najtoplijima u posljednjih nekoliko stoljeća
- ⇒ Globalni sustav motrenja sastoji se od 16 satelita, 100-tine oceanskih bova, aviona i brodova te oko 10.000 prizemnih motriteljskih postaja čiji se podaci svakodnevno prosljeđuju u svjetska središta prikupljanja podataka i 40 regionalnih specijaliziranih središta
- ⇒ Svaki se dan prosljeđuje više od 50.000 vremenskih izvješća, nekoliko tisuća vremenskih karata i digitalnih produkata koji daju informacije o vremenu za razdoblje od nekoliko minuta do nekoliko mjeseci.

U svijetu raste potreba za sve boljim predviđanjem vremena, boljim razumijevanjem klimatskog sustava i promjena koje uzrokuje čovjek.

Svjetska meteorološka organizacija (WMO) snažno podržava istraživačke programe na tim područjima te potiče veću pripremljenost nacionalnih meteoroloških i hidroloških službi u cilju ublažavanja posljedica od prirodnih katastrofa kao i onih uzrokovanim izvanrednim stanjima u okolišu.

Značajni skupovi

- ⇒ **2003.** → 14. meteorološki kongres u Ženevi → ustanovljen multidisciplinarni **Program prevencije i ublažavanja prirodnih katastrofa**. → Program se temelji na uspostavi koordinacije između članica WMO-a i strateškom partnerstvu
- ⇒ **2005.** → Druga svjetska konferencija o smanjenju posljedica katastrofa, Kobe, Japan → usvojen **Okvir za djelovanje od 2005. do 2015.** («Hyogo okvir) - **Izgradnja elastičnosti zajednica prema katastrofama** → okvir za vlade, međunarodne i regionalne agencije, nevladine organizacije, privatni sektor i ostale sudionike za zajednički nastup u sklopu unapređenja kulture prevencije.

WMO i nacionalne meteorološke i hidrološke službe igraju glavnu ulogu pri uočavanju, procjeni i monitoringu rizika od katastrofa, te pri osiguranju ranih upozorenja.

Centri WMO-a osiguravaju svim državama potrebnu globalnu operativnu infrastrukturu za opažanje, detektiranje, modeliranje, prognoziranje i izdavanje ranih upozorenja za široki spektar nepogoda i katastrofa.

Ciljevi

Glavni ciljevi WMO-a i nacionalnih meteoroloških i hidroloških službi vezano za prirodne nepogode i katastrofe jesu:

- ⇒ smanjenje broja poginulih i ozlijeđenih
- ⇒ smanjenje materijalnih šteta
- ⇒ davanje potrebnih informacija i upozorenja za planiranje, pripremu te oporavak poslije prirodnih nepogoda

Zadaće

- ⇒ S obzirom da mnoge zemlje nemaju potrebne sustave, infrastrukturu, kvalitetan ljudski faktor, organizacijsku strukturu i tehničke mogućnosti da mogu u potpunosti iskoristiti i izgraditi sustav ranih upozorenja, to ostaje jedan od izazova WMO-a u sljedećem razdoblju
- ⇒ Obrazovanje i implementacija programa prema javnosti, kritične su komponente preventivnih strategija potrebne kako bi se osiguralo da javnost razumije opasnost i moguće posljedice.

„Pozivam nacionalne službe, znanstvene zajednice, međuvladine i nevladine organizacije, privatni sektor, medije i javnost da budu svjesni uloge meteoroloških službi, te da im omoguće da imaju potrebne kapacitete da bi mogli doprinosti ublažavanju katastrofa te da mogu doseći odgovarajuće komponente Milenijskih razvojnih ciljeva“.

M. Jarraud, generalni tajnik

Svjetske Meteorološke Organizacije

Vladini predstavnici trebaju razumjeti da je ulaganje u NMHS isplativo. Sve više je prisutna potreba za informacijom o društveno-ekonomskoj isplativosti službe koja pruža informaciju o vremenu, vodama i klimi.

Faktor isplativosti nacionalne meteorološke i hidrološke službe je

najmanje u omjeru

1 (ulaganje) : 7 (dobit)

ne računajući cijenu gubitka života.

Elementarne nepogode koje se pojavljuju u Hrvatskoj:

- poplave
- šumski požari
- potresi
- suše
- olujni ili orkanski vjetar
- pijavice
- klizišta
- velike snježne oborine, nanosi i lavine
- poledica
- jak mraz
- nagomilavanje leda na vodotocima
- tuča

Civilizacijske katastrofe:

- tehničko-tehnološke katastrofe u gospodarskim objektima
  - tehničko-tehnološke katastrofe izazvane u prometu
    - pucanja hidroakumulacijskih brana
    - nuklearne i radiološke nesreće
  - istjecanje opasnih tvari u mjestima posebne ugroženosti
    - deponiji otpada
  - epidemiološka i sanitarna ugroženost

Elementarna nepogoda je stanje u prirodi, uzrokovano vremenom, koje onemogućava normalno odvijanje života, uzrokuje žrtve, štetu većeg obujma na imovini i/ili njen gubitak te štetu na infrastrukturi i/ili okolišu u mjeri koja prelazi sposobnost zajednice da ih sama ukloni bez pomoći.

Vrlo niske temperature zraka i led zimi često uzrokuju kidanje elektrovodova, stupova, rušenje nosača te cijela područja ostaju bez električne energije, grijanja, vode, telefonije.

U ljetnim mjesecima redovite su **grmljavinske oluje praćene tučom**, a u zadnjih nekoliko godina primijećen je **povećan broj pijavica** - snažnog vrtložnog vjetra. Pijavica obično ne traje dugo - nekoliko minuta, i zahvaća manje područje, ali može biti vrlo razorna.

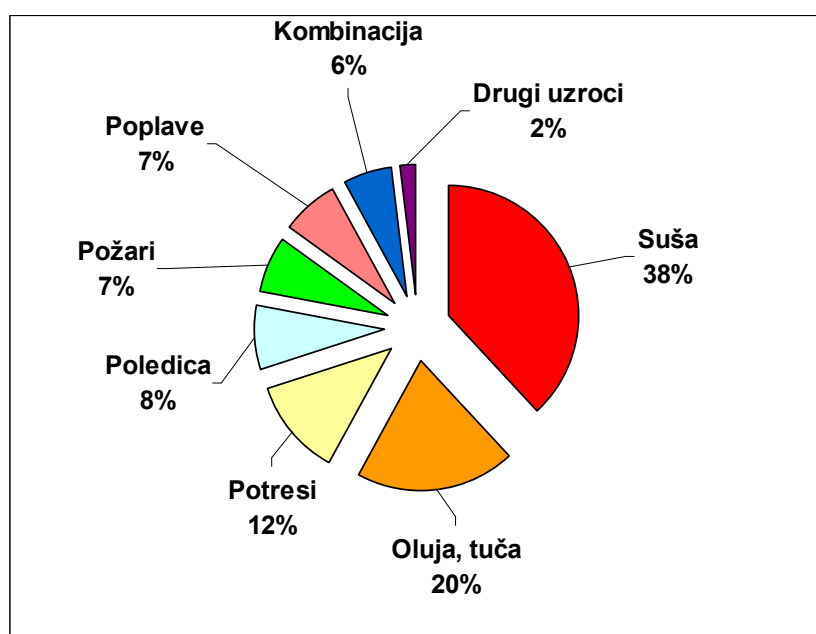
U Hrvatskoj je primjerice **2005.** godina obilježena u zimskim mjesecima obilnim **snježnim oborinama** koje su stvarale znatne probleme u prometu i opskrbi

električnom energijom. Bilo je u nekoliko slučajeva **olujne i orkanske bure** koja je u priobalju uzrokovala znatne materijalne štete, a bilo je i ozlijeđenih građana.

Ipak, tu ćemo godinu najviše pamtiti po velikom broju dana s obilnim oborinama, koje su u kolovozu izazvale **poplave** u kontinentalnom dijelu Hrvatske. U Dalmaciji su u rujnu, listopadu i studenom zabilježene na više mjesta, za to podneblje neuobičajene, bujične poplave izazvane velikim količinama kiše na ograničenom prostoru. Takav se slučaj dogodio na Hvaru, Lastovu, te na Pelješcu.

U takvim situacijama od velike bi važnosti bio radarski podatak, koji na žalost u Dalmaciji i Hrvatskom primorju nije meteorološkoj službi na raspolaganju. Korištenjem radara bi se dva do tri sata unaprijed moglo izdati upozorenje lokalnoj zajednici na mogućnost od takvih opasnosti.

Štete od elementarnih nepogoda u Hrvatskoj od 1980. do 2002.

Više od 80% pripada meteorološkim hidrološkim čimbenicima!

Državni hidrometeorološki zavod, 10000 Zagreb, Grič 3, 01 45 65 666